

Retningslinje for byggegrense- og avkjørselspolitikk langs fylkesveg

Retningslinjen gir føringer for praktisering i byggegrense- og avkjørselsaker. En god forvaltning av vegnettet handler om fokus på trafiksikkerhet og tilrettelegging av et velfungerende, tilgjengelig og effektivt transportnett, Regionalplan Agder 2020. På "Fylkeskommunal hovedveg" vil det være en strengere holdning enn på "Lokal fylkesveg". Det betyr at det vil bli fastsatt større byggegrenseavstander langs "Fylkeskommunal hovedveg", og at det blir vanskeligere å etablere nye avkjørsler eller utvide bruk av eksisterende. Det kan søkes om dispensasjon fra retningslinjen, enten i enkeltsøknad eller i reguleringsplan, og at hvert enkelt tiltak vil bli vurdert i forhold til for eksempel trafiksikkerhet.

Innhold

Forord.....	3
1 Behandling av byggegrensesaker	4
1.1 Fastsetting av byggegrenser langs fylkesveg.....	4
1.2 Byggegrenser langs riksveg.....	4
1.3 Byggegrense langs kommunale veger	5
1.4 Byggegrense langs gang- og sykkelveg	5
1.5 Kategoriinndeling av fylkesvegnettet.....	5
1.6 Byggegrenser mht. kategoriinndeling av fylkesvegnettet	5
1.7 Byggegrenser i reguleringsplan.....	5
1.8 Dispensasjonssaker.....	5
2 Behandling av avkjørselssaker	6
2.1 Hjemmel	6
2.2 Lovlig avkjørsel.....	6
2.3 Endret bruk	6
2.4 Avkjørselspolitikk mht. kategoriinndeling av vegnettet.....	7
2.5 Oppstart av reguleringsplanarbeid.....	7
2.6 Dispensasjonsbehandling etter plan og bygningsloven	7
3. Klagebehandling.....	8

Forord

Retningslinje om byggegrenser erstatter referatsak fra 10. mars 2010 (sak 19/10) og gjengir hovedpunkter i Statens vegvesens "*Retningslinjer for vegkontorenes behandling av byggegrensesaker*" (NA- RUNDSKRIV NR.98/20). I avkjørselssaker erstatter retningslinjen "*Rammeplan for behandling av avkjørselsaker*", vedtatt i fylkestinget i 1988.

Retningslinjen skal gjelde for Vest-Agder fylke, og tas i bruk som del av saksbehandlingen hos Statens vegvesen. Kommunene tilrådes også å legge de fastsatte retningslinjen til grunn ved utarbeidelse av kommuneplaner, reguleringsplaner og ved enkeltsaksbehandling.

1 Behandling av byggegrensesaker

Byggegrensen beskriver en fastsatt minsteavstand for tillatt bebyggelse, målt fra midten av offentlig veg. Byggegrensen kan være den generelle avstanden som framgår av vegloven eller særskilt byggegrense bestemt i reguleringsplan. Byggegrensebestemmelsene regulerer hvor på eiendommen det kan bygges uten dispensasjon.

Lovgrunnlaget for behandling av byggegrensesaker er nedfelt i vegloven, plan- og bygningsloven og forvaltningsloven.

Formålet med byggegrenser er beskrevet i vegloven § 29 første ledd siste punktum, skal byggegrensene “ ... ta vare på dei krava som ein må ha til vegsystemet og til trafikken og til miljøet på eigedom som grenser opp til vegen og medverke til å ta vare på miljøomsyn og andre samfunnsomsyn ”. Dette innebærer at byggegrensene særlig skal ivareta følgende hensyn, jf. rundskriv nr. 98/20:

- Trafikksikkerhet langs vegen
- Drift og vedlikehold av vegen
- Arealbehovet ved utbedring av vegen
- Miljøet langs vegen.

Trafikksikkerhet omhandler mange forskjellige forhold ved vegen. Blant annet kan siktforholdene forringes ved plassering av bygninger mv. innenfor byggegrensen. Slike forhold er det byggegrensebestemmelsenes hensikt å forhindre. Det kan også oppstå trafikkfarlige situasjoner dersom byggverk og innretninger på grunn av sin utforming eller virksomhet omkring, kan ta trafikantenes oppmerksomhet bort fra vegen og trafikken. På enkelte strekninger kan det også være risiko for at trafikanter kan kjøre utfor vegen og ramme bygninger/innretninger.

For drift og vegvedlikehold av vegen kan

byggverk eller andre innretninger tett innpå vegen hindre en rasjonell brøyting og snøopplag, og være til klar ulempe for den daglige driften.

Arealbehov må også ivaretas ved vurdering i byggegrensesaker. I forarbeidene til vegloven er det gitt uttrykk for at hensynet til utbygging av vegene er en viktig begrunnelse for byggegrensebestemmelsene. Utbygging av vegene kan eksempelvis dreie seg om utretting av kurver, vegutvidelser, mindre vegomlegginger, gang- og sykkelveger, støyvoller og støyskjermer. Utbedringstiltak på vegnettet er som følge av økt transportbehov og strengere sikkerhetskrav en del av den påregnelige samfunnsutviklingen. Arealbehovet for slike tiltak skal ivaretas av byggegrensebestemmelsene.

Miljøet på eiendommene som grenser til vegen skal ivaretas. Dette gjelder støy og luftforurensing. For støy gjelder grenseverdier som ikke skal overskrides, nevnt i retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). I veiledning til forskrift om luftkvalitet er det gitt grenseverdier og øvrige forhold.

1.1 Fastsetting av byggegrenser langs fylkesveg

Statens vegvesen har i "Budsjett- og ytelsesavtalen" fått fullmakt av Vest-Agder fylkeskommune til å forvalte veglovens bestemmelser knyttet til fylkesvegnettet. Vegvesenet gir uttalelser til kommuneplaner og reguleringsplaner. Dersom retningslinjene ikke følges opp kan dette gi grunnlag for innsigelse og klage ved enkeltsaksbehandling.

1.2 Byggegrenser langs riksveg

Ved fastsetting av byggegrenser skal det legges vekt på langsiktige hensyn som sikrer levetid for vegen og godt miljø for aktivitetene langs vegen. Langs E18 og E39 skal det gjennom kommunale planprosesser arbeides for å sikre 100 meters byggegrense. For øvrige riksveger skal veglovens generelle bestemmelser

praktiseres, jf. RLM-sak i Statens vegvesen region sør (i sak 10-09). Veglovens generelle byggegrense for riksveger er 50 meter, jf. Vegl.§ 29.

1.3 Byggegrense langs kommunale veger

Vegloven fastsetter byggegrense til 15 meter langs kommunalt vegnett. Annen byggegrense kan være fastsatt i reguleringsplan. Kommunene er vegmyndighet mht. dispensasjonsbehandling.

1.4 Byggegrense langs gang- og sykkelveg

Vegloven fastsetter byggegrense 15 meter langs gang- og sykkelveger. Vest-Agder fylkeskommune er vegmyndighet langs fylkesveg. Deler av gang- og sykkelvegnettet langs fylkesveg har fortsatt status som kommunal veg, og kommunen er da vegmyndighet mht. dispensasjonsbehandling.

1.5 Kategoriinndeling av fylkesvegnettet

Fylkesvegene er delt inn i tre kategorier og to funksjonsklasser bestemt ut fra vegens bruk/funksjon.

Kategori	Funksjon
Regional fylkesveg	Fylkeskommunal hovedveg
Viktig fylkesveg	
Øvrig fylkesveg	Lokal fylkesveg

I retningslinjen legges det til grunn en todelt praksis på fylkesvegene ift. funksjonsinndelingen.

Se kartoversikt med kategori- og funksjonsinndeling av fylkesvegene.

1.6 Byggegrenser mht. kategoriinndeling av fylkesvegnettet

"Regional fylkesveg" og "viktig fylkesveg" utgjør det regionale fylkeshovedvegnettet. Det fylkeskommunale hovedvegnettet

binder fylker og kommuner sammen og betjener en betydelig mengde trafikk, samt betegnes som viktig for regional utvikling. Dette vegnettet betjener et større bo- og arbeidsmarked, og betydelig nærings-, havne- og kollektivtrafikk. Det er også generelt sett en høyere trafikkmengde (ÅDT). Byggegrenseavstand er satt til 50 meter på "Fylkeskommunal hovedveg".

Det øvrige fylkesvegnettet har mer lokal betydning og det er generelt sett en lavere trafikkmengde (ÅDT). Byggegrensen er satt til 20 meter på det "Lokal fylkesveg".

1.7 Byggegrenser i reguleringsplan

Byggegrenser for ny bebyggelse fastsettes i reguleringsplan. Statens vegvesen tar stilling til byggegrenser langs fylkesveg i reguleringsplaner. For byggegrenser under 20 meter må det foretas en vurdering til arealbruk i kommuneplaner. Arealbehov til følgende skal vurderes:

- Vegtrase i et 30 års perspektiv.
- Viktige kollektivakser og nødvendig areal til kollektivfelt.
- Viktige gang- og sykkeltraseer, støyskjerming og at det settes av nødvendige areal til dette.

1.8 Dispensasjonssaker

Det er krav til saklighet, rimelighet og likebehandling ved behandling av dispensasjon fra byggegrenser langs veg.

Som ledd i klarleggingen av forholdene bør det, så fremt ikke søknaden kan innvilges uten videre, være foretatt befarings. Søkeren bør varsles om slik befarings og få anledning til å delta for å forklare på stedet hvordan vedkommende tenker seg byggingen m.v. gjennomført. Når vegvesenet avslår en søknad, skal det i avslaget klart opplyses om hvilke vurderinger avslaget grunner seg på. Eventuelle alternative godkjennbare løsninger bør nevnes, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25.

I områder som omfattes av reguleringsplaner skal søknader om dispensasjon fra byggegrenser behandles etter plan- og bygningslovens § 19. For fylkesveger gir Statens vegvesen, som fylkeskommunens administrasjon for fylkesvegene, uttalelse.

2 Behandling av avkjørselssaker

Med avkjørsel forstås vanligvis enhver tilknytning mellom privat eiendom og offentlig veg. Som avkjørsel regnes også rene gangadkomster.

Hensyn til trafikksikkerhet er den viktigste vurderingen mht. avkjørselssaker. Med økende avkjørselstetthet og randbebyggelse øker ulykkesrisikoen.

2.1 Hjemmel

Lovgrunnlaget for behandling av avkjørsler er nedfelt i vegloven, plan- og bygningsloven og forvaltningsloven.

Avkjørsel fra offentlig veg kan i samsvar med vegloven ikke bygges eller brukes uten tillatelse eller annen særskilt hjemmel. Etter veglovens §§ 40 – 43 er det Statens vegvesen som har myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke omfattes av regulert område. For områder som har godkjent reguleringsplan er det kommunen som er planmyndighet for endringer etter bestemmelser i plan- og bygningsloven. Eventuelle endringer kan gjøres på grunnlag av uttalelse fra Vegvesenet. Ligger det ikke en reguleringsplan til grunn, eller planen ikke omfatter avkjørsler må avkjørsler fra riksveg eller fylkesveg ikke bygges eller brukes uten løyve fra Statens vegvesen og avkjørsler fra kommunal veg kan ikke bygges eller brukes uten løyve fra kommunen, Vegl. § 40 andre ledd.

Dersom det godkjennes at det etableres en avkjørsel kan Statens vegvesen kreve at avkjørsler fra riksveg eller fylkesveg skal bygges etter en plan som godkjennes av vegetaten. Likeledes kan kommunene

kreve at avkjørsler fra kommunal veg skal bygges etter en plan den godkjenner, jf. Vegl. § 40 tredje ledd.

Statens vegvesen kan kreve at avkjørsler fra riksveg eller fylkesveg blir flyttet eller endret, eller avgrense bruken eller nekte bruken av avkjørsel, jf. Vegl. § 41.

Blir avkjørsler bygd eller brukt i strid med det som er fastsatt i eller med hjemmel i vegloven, kan det gis påbud om at avkjørsel skal stenges, endres eller flyttes på den ansvarlige sin kostnad, jf. Vegl. § 42.

Statens vegvesen tar avgjørelser i slike saker for riks- og fylkesveger, og kommunen tar slik avgjørelse for kommunale veger, jf. Vegl. § 42 andre ledd.

2.2 Lovlig avkjørsel

Eksisterende avkjørsel ansees som lovlig avkjørsel når eier/bruker kan dokumentere tillatelse gitt av offentlig vegmyndighet. Dessuten kan eksisterende avkjørsel ansees som lovlig når det kan dokumenteres at avkjørselen har vært anlagt og synlig brukt i lengre tid uten at vegmyndigheten har hatt innvendinger, og således godkjent at eier/bruker har innrettet seg etter dette.

2.3 Endret bruk

Avkjørselstillatelsen er alltid knyttet til den bruk/formål vegen har, f. eks. til bolig landbruksformål, forretningsvirksomhet osv. Tas avkjørselen i bruk til et annet formål enn det tillatelsen gjelder, slik at bruken innebærer endret trafikk, er det ulovlig bruk. Da er det nødvendig å søke om tillatelse for endret bruk av avkjørselen. Det finnes imidlertid grensetilfeller som normalt må kunne godtas, jordbruksavkjørsel for hestetransport, som etter hvert blir brukt av traktor, i samsvar med utviklingen i landbruket.

2.4 Avkjørselspolitikk mht. kategoriinndeling av vegnettet

Som det beskrives i kapittel 1 er fylkesvegnettet delt inn i tre kategorier og to funksjonsklasser; "Fylkeskommunal hovedveg" og "Lokal Fylkesveg". Tabellen under viser holdning i forhold til funksjonsklasser, jf. tabell overfor.

Funksjonsklasse	Holdningsklasse
Riksveg	Meget streng holdning
Fylkeskommunal hovedveg	Streng holdning
Lokal fylkesveg	Mindre streng holdning

Meget streng holdning (riksveg)

- Vegene skal i prinsippet være avkjørselsfrie.

Streng holdning (fylkeskommunal hovedveg)

- Nye avkjørsler skal begrenses og skal som hovedregel inngå i reguleringsplan.
- Utvidet bruk av eksisterende avkjørsel kan tillates når utbyggingen er i samsvar med formålet i gjeldende kommuneplan. Reguleringsplan bør utarbeides.
- Driftsavkjørsler til landbruket skal begrenses, men kan aksepteres.
- Avkjørsler skal tilfredsstillende vegnormalens krav for hovedveger¹.

Mindre streng holdning (lokal fylkesveg)

- Nye avkjørsler kan tillates. Det skal vurderes om en eksisterende avkjørsel i nærheten kan benyttes før en eventuelt gir tillatelse til ny avkjørsel. En eventuell ny avkjørsel skal ses i sammenheng med mulig videre utbygging i samme område.
- Utvidet bruk av avkjørsel er å foretrekke frem for etablering av en ny avkjørsel.

¹ Vegnormalene defineres i Statens vegvesens håndbøker.

- Driftsavkjørsler til landbruket tillates.
- Avkjørsler skal tilfredsstillende vegnormalenes krav for samle- og adkomstveger.

2.5 Oppstart av reguleringsplanarbeid

Ved oppstart av reguleringsarbeidet skal kommunene evt. sammen med utbygger avklare med vegvesenet hvilke krav som settes til bruk av eksisterende avkjørsler på strekninger, eventuelt regulering av nye/sanering av gamle. Utbedring og eventuelt behov for nye kryss skal vurderes.

Det må settes som mål å få til størst mulig grad av helhetlige løsninger for å få til størst mulig grad av trafikksikre og hensiktsmessige løsninger i forhold til vegens funksjon.

I byer og tettsteder skal en ha som målsetningen å oppnå størst mulig grad av arealutnyttelse i de tilfeller det er mulig å bruke eksisterende vegnett. Ved vurdering av nye avkjørsler skal en vektlegge trafikksikre løsninger for hele planområde, og ikke bare langs fylkesvegnettet. Det skal legges særlig vekt på å sikre gående og syklende og at nye avkjørsler bygges etter vegnormalens krav.

2.6 Dispensasjonsbehandling etter plan og bygningsloven

Vegmyndighetene kan gi en positiv uttalelse til avkjørselssaker dersom trafikksikkerhet på strekningene ikke blir dårligere, eventuelt ved å gi vilkår.

I uregulerte områder skal vurderingen grunnis i forhold til hvilken holdningsklasse det er for vegen. Kan det knyttes vilkår til en dispensasjon som gjør at trafikksikkerheten totalt sett etter utbygging blir bedre enn før, bør normalt avkjørselsspørsmålet vurderes positivt.

3. Klagebehandling

Bestemmelsene i forvaltningslovens kapittel VI kommer til anvendelse ved klagebehandling i byggegrense- og avkjørselssaker. For fylkesveger kan vedtak etter veglovens bestemmelser påklages til fylkeskommunen. Klage sendes til Statens vegvesen.

Vegvesenet skal vurdere klagen med sikte på om nye opplysninger skal føre til at vedtak bør oppheves eller endres. I så fall vil klager/partier bli underrettet. Dersom Statens vegvesen ikke finner å kunne endre vedtaket sitt blir klage, samt søknad og andre opplysninger/vedlegg, oversendt til fylkeskommunen for videre behandling. Saken avgjøres i Fylkesutvalget som klageutvalg.

For vedtak om dispensasjon fra reguleringsplaner, etter plan- og bygningslovens § 19, er fylkesmannen klageinstans. Statens vegvesen kan anbefale fylkeskommunen å påklage vedtak i saker som gjelder fylkesveger.